

BUDAPEST FŐVÁROS X. KERÜLET KŐBÁNYAI ÖNKORMÁNYZAT
ALPOLGÁRMESTERE

5/182/18/2011.

2011 MÁJ 19

Budapest, ...

Tárgy: Átfogó értékelés a helyi
önkormányzat 2010. évi
gyermekjóléti feladatainak ellátásáról

Tisztelt Képviselő-testület!

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 96. § (6) bekezdése alapján a helyi önkormányzat a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak ellátásáról minden év május 31-ig átfogó értékelést készít, melyet megküld a Budapest Főváros Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatalnak is. Az értékelés tartalmi követelményeit a 149/1997. (IX. 10.) Kormányrendelet tartalmazza.

A kerületben működő, gyermekvédelemmel foglalkozó intézmények és szervezetek közreműködésével a 2010. évre vonatkozó átfogó értékelést elkészítettük.

A Népjóléti Bizottság az előterjesztést a 2011. május 3-i ülésén megtárgyalta és elfogadásra javasolta.

Határozati javaslat:

Budapest Főváros X. Kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testülete a kerületi gyermekjóléti feladatokról szóló 2010. évre vonatkozó átfogó értékelést elfogadja. Felkéri a polgármestert a Budapest Főváros Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatalhoz való felterjesztésre.

Határidő:

2011. május 31.

Felelős:

a humán területért felelős alpolgármester

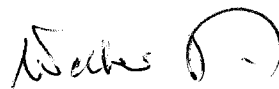
Végrehajtásért felelős:

jegyző

Végrehajtás előkészítéséért felelős:

Humán Iroda vezetője

Budapest, 2011. május 6.

Weeber Tibor

Törvényességi szempontból látta:

Dr. Szabó Krisztián
jegyző

Gáperi
HL

BUDAPEST FŐVÁROS X. KERÜLET KŐBÁNYAI ÖNKORMÁNYZAT

Átfogó értékelés
az önkormányzat gyermekjóléti
feladatainak ellátásáról

2010

„Nem elég a jóra vágyani,
a jót akarni kell, és
Nem elég akarni, de tenni, tenni kell!”

(Váci Mihály)

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló, többször módosított 1997. évi XXXI. tv. 96. § (6) bekezdése értelmében a helyi önkormányzat a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatai ellátásáról minden év május 31-ig átfogó értékelést készít. Az értékelést a képviselő-testület megtárgyalja, majd a döntéssel együtt meg kell küldeni a Közép-magyarországi Regionális Államigazgatási Hivatal részére.

Az átfogó értékelés elkészítéséhez a tartalmi követelményeket a 149/1997. (IX. 10.) Kormányrendelet 10. sz. melléklete tartalmazza.

Ez alapján az átfogó értékelés tartalmi követelményei:

- a település demográfiai mutatói, különös tekintettel a 0-18 éves korosztály adataira,
- az önkormányzat által nyújtott pénzbeni és természetbeni ellátások biztosítása,
- az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások bemutatása,
- a jegyzői hatáskörben tett gyámhatósági intézkedések,
- a városi gyámhivatal hatósági intézkedéseire, feladataira vonatkozó adatok,
- a felügyeleti szervek és a működést engedélyező hatóság ellenőrzéseinek alkalmával tett megállapítások bemutatása,
- a jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározása,
- a bűnmegelőzési program főbb pontjainak bemutatása, valamint a gyermekkorú és fiatal korú bűnelkövetők és az általuk elkövetett bűncselekmények adatainak és okainak bemutatása,
- a települési önkormányzat és a civil szervezetek közötti együttműködés a szolgáltatások ellátásában.

A gyermekek védelmének rendszerét az 1997. évi XXXI. Törvény határozza meg. A törvény és végrehajtási rendeletei; illetve a Budapest Főváros X. Kerület Kőbányai Önkormányzat helyi rendeletei – a gyermekjóléti alapellátását nyújtó intézményekről szóló 3/2006. (I.20.) és a szociális ellátások és gyermekvédelmi támogatások helyi szabályozásáról szóló 8/2009. (III.20.) rendeletek - értelmében a gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint a hatósági intézkedések biztosítják.

A jogszabályban meghatározott intézkedések egymásra épülnek, a szakemberek együttműködése, egymás kompetencia határainak ismerete és betartása által biztosíthatóak a törvényben meghatározott gyermeki jogok, segítséget nyújtva a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekeknek esélyeinek javítására, prevenciós intézkedéseket téve a veszélyeztetettség megelőzésére.

A szakmaközi megbeszélések és az éves gyermekvédelmi tanácskozás résztvevői folyamatosan erősítik azt a megállapítást, hogy a X. kerületben a helyi gyermekvédelmi rendszer kiépült, a szakemberek egymás munkáját támogatva, kiegészítve végzik feladataikat.

Az együttműködés az elmúlt évek folyamán sokat javult, és ennek további erősítése minden terület számára közös célként fogalmazódott meg.

A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység.

A Gyermekjóléti Központ, a Szociális és Egészségügyi Főosztály, a Gyámhivatal, az oktatási és egészségügyi intézmények munkatársai, illetve a kőbányai gyermekvédelem területén tevékenykedő valamennyi szakember szem előtt tartja azt a törvényi alapelvet, miszerint elsődleges feladat a gyermek érdekeinek és jogainak figyelembe vétele, családban történő nevelkedésének biztosítása.

I. Demográfiai mutatók

Kőbánya lakossága a népszénelnyilvántartás szerint 2010. december 31-én 73 883 fő volt. Mint az alábbi táblázat is mutatja, a kerület lakosainak a száma kis mértékben, de folyamatosan csökken.

A népszénelnyilvántartás szerint az utóbbi években a lakosság szám a következők szerint alakult:

Korosztály	2007. év	2008. év	2009. év	2010. év
0-3 év	2023 fő	2168 fő	2105 fő	2140 fő
3-6 év	1833 fő	1845 fő	1962 fő	2058 fő
6-14 év	4959 fő	4805 fő	4710 fő	4670 fő
14-18 év	3024 fő	2954 fő	2865 fő	2727 fő
18-65 év	50663 fő	50254 fő	49801 fő	50498 fő
65 év felett	12097 fő	12244 fő	12542 fő	11790 fő
Összesen	74599 fő	74270 fő	73985 fő	73883 fő

A 0-6 éves korosztály száma minimális emelkedett ugyan 2010-ben, de a 6 év feletti lakosság száma a korábbi évekhez hasonlóan minimálisan csökkenő tendenciát mutat. A 3-6 évesek száma az elmúlt években folyamatosan emelkedett, amit az intézmények kihasználtsági mutatói is tükröznek.

Kőbánya lakosságának lassú előregedési folyamatát mutatta az elmúlt években a 65 év feletti korosztály arányának növekedése (2007-ben 16,21 %, 2008-ban 16,48 %, 2009-ben 16,95 %), de ez a folyamat 2010-ben kissé megtorpant (2010-ben 15,95 %).

A gyermekvédelemmel foglalkozó szakemberek nem csak a bejelentett lakcímmel rendelkező családoknak nyújtanak segítséget, hanem a kerületben életvitelszerűen tartózkodókkal szemben is ellátási kötelezettségük van. Bár a demográfiai mutatók szerint a lakosság szám csökken, a gyermekvédelemben dolgozók feladatai, esetszámai sajnos emelkednek.

II. Az önkormányzat által nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások

A gyermekek után igényelhető szociálpolitikai juttatások az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról, illetve a 8/2009. (III.20.) számú a szociális ellátások és gyermekvédelmi támogatások helyi szabályozásáról szóló önkormányzati rendelet jogosultsági feltételei szerint kerültek meghatározásra.

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatást kérhet az a család, aki időszakosan létfenntartási gondokkal küzd vagy a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe kerül.

Statisztikai adatok alapján 2010. évben 3171 család részesült rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban. A támogatásra kifizetett összeg: 54 756 000 Ft.

2010 december hónapban 300 család természetbeni juttatásban részesült, családonként 15 000-Ft-os ajándékutalványban, összértéke: 4 500 000 Ft.

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás 2010 évben összesen 33 család kapott elutasító határozatot, tekintettel arra, hogy a havi egy főre jutó jövedelme az előírt értékhatárt meghaladta.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény

A Gyermekvédelmi törvény a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság jövedelmi feltételeit differenciáltan állapítja meg.

Kedvezményben részesülhet a gyermeket egyedülállóként nevelő család, a tartós beteg, illetve súlyos fogyatékos gyermeket gondozó szülő, továbbá a hátrányos helyzetük ellenére tanulmányokat folytató fiatal felnőtt, az átlagostól eltérő élethelyzetére való tekintettel.

A kedvezményre való jogosultság megállapítását a szülő vagy törvényes képviselő, illetve nagykorú terjesztheti elő a polgármesteri hivatalnál. Az ellátásban részesülő évente két alkalommal, augusztus 01-jén fennálló jogosultság esetén augusztus hónapban, november 01-jén fennálló jogosultság esetén november hónapban gyermekenként pénzbeli juttatást kaphat.

2010 évben összesen 2933 gyermek részesült ebben a jogosultságban és július, illetve november hónapban egyszeri támogatásban. A kifizetett összeg július és november hónapokra összesen 34 295 000 Ft volt.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma 2009. évhez képest 2010. évben 238 fő gyermekkel emelkedett, a két alkalommal kifizetett összeg 4 130 000 Ft-tal több volt.

Elutasított kérelem az egy főre jutó jövedelem miatt összesen 41 családnak esetében történt.

Óvodáztatási támogatás

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 20/C.§-a alapján 2009. január 01-től bevezette az óvodáztatási támogatást.

A támogatás feltétele, hogy az óvoda igazolja a gyermek beíratásának tényét, időpontját, és a rendszeres óvodába járást.

A támogatás mértéke a beiratkozást követően első alkalommal 20 000 Ft, majd félévenként 10 000 Ft a gyermek 5. életévének betöltéséig.

A 20 000 Ft összegű támogatás a 2009. január 1-ét követően beíratott gyermekek után jár.

A 10 000 Ft összegű támogatás kifizetésére félévenként egyszer, azaz júniusban és decemberben kerül sor akkor, ha legalább három hónap eltelt a gyermek óvodai beíratása óta.

2010. évben összesen 75 gyermek kapott óvodáztatási támogatást, melyre a kifizetett összeg összesen 1 060 000 Ft volt.

Gyermekétkeztetés

A gyermekétkeztetési térítési díj összegéből a Gyermekvédelmi törvény (Gyvt.) 148.§-a alapján biztosított kedvezmények, illetve ingyenes ellátást (normatív kedvezmények) biztosítani kell.

Az elmúlt évben a kedvezményes étkeztetést külön 233 fő igényelte, a kimutatás szerint összesen 4 964 000 Ft volt a kiadás.

A 2010. évben is lehetősége volt az önkormányzatoknak a 11/2010. (IV. 20.) SZMM rendelet alapján ingyenes étkeztetést biztosítani a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők számára a nyári szünet ideje alatt. A nyári étkeztetést 2010. június 21-től augusztus 19-ig 44 munkanapon keresztül két étkezési helyen – a nyári napközis táborban és a Kőbányai Gyermekjóléti Központban – folyamatosan biztosította önkormányzatunk. A 280 gyermek étkezéséhez 4 558 400 Ft támogatást kapott a hivatal.

Gyermektartásdíj megelőlegezése

2010-ben 21 kiskorú gyermek részesült ebben az ellátásban, és 7 438 000 Ft támogatás kifizetéséről gondoskodott önkormányzatunk, míg 2009-ben 35 kiskorú részesült megelőlegezett gyermektartásdíjban. A csökkenés részben annak tudható be, hogy az ügyészségi vizsgálat során az ügyész csak a végrehajtó által már lefolytatott vizsgálatok esetére tartotta jogszerűnek a megelőlegezést. A másik ok az, hogy általában a gyermektartásdíj fizetésre kötelezett a rendőrségi feljelentés elkerülése céljából az addig általa nem fizetett gyermektartásdíjat, az eljárásukat követően elkezdni fizetni.

Otthonteremtési támogatás

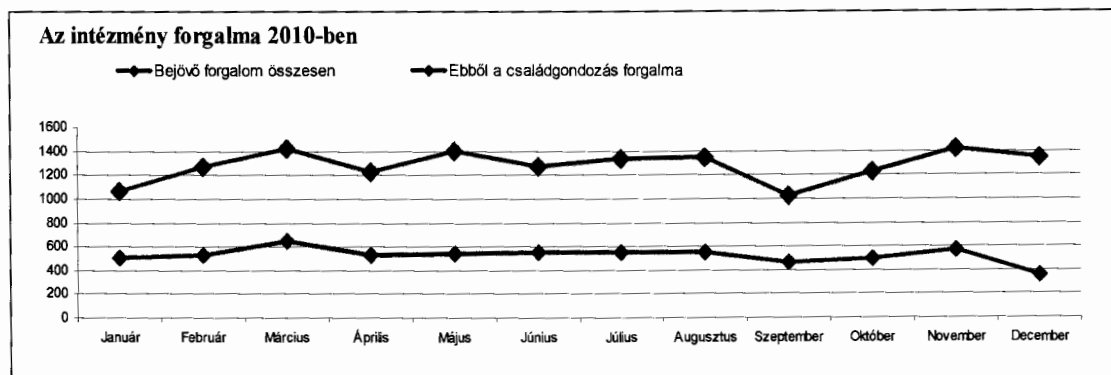
Az állami gondoskodásból kikerülő fiatalok életkezdését, lakhatásának tartós megoldását hivatott segíteni ez a lehetőség, mely tavaly 4 fiatal felnőtt problémáját oldotta meg. A

gyermekvédelmi törvény változása következtében az otthonteremtési támogatást 30 éves korig vehetik igénybe a gyermekotthonból kikerült fiatalok, a korábbi 25 évhez képest.

III. Az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások

Gyermekjóléti szolgáltatás

Kőbányán a gyermekjóléti szolgáltatást a Kőbányai Gyermekjóléti Központon keresztül biztosítja az önkormányzat. A Gyermekjóléti Központ bejövő forgalma 2010-ben összesen 15.306 fő, összforgalma a család és intézménylátogatással: 19.114 fő.

A családgondozók túlterheltsége nagyon nagy, melynek okai a folyamatosan emelkedő esetszámban és a kezelendő problémák mind nagyobb súlyában keresendők.

A családgondozói esetszám összesen: 968 család, 1675 gyermek. Ebből új eset: 483 család, 821 gyermek. Az egy családgondozóra jutó átlag: 74,5 család, 129 gyermek.

A nyitott programokat is beleszámítva a családgondozók a kerületben élő gyermekek 13-14%-ával kerülnek kapcsolatba évente. A kezelendő problémák is egyre súlyosabbak. Az 50 órát meghaladóan mulasztó tanulók védelembe vételével tovább növekedtek a feladatok. Ez a helyzet szinte csak tűzoltásra ad lehetőséget.

Ugyanakkor **egyre gyakoribb a családgondozót érő atrocitás**: kiabálás, fenyegetés, gorombaság.

Az intézménnyel kapcsolatba kerülő családokat két csoportba sorolhatjuk. Vannak, akik önként kérnek segítséget; és vannak, akikkel hatósági vagy más intézmény felkérésére veszik fel a kapcsolatot.

Az előző évekhez viszonyítva jelentős változást tapasztalunk: a **hatósági jelzésekkel szemben megnőtt az önkéntesen jelentkezők és a jelzett családok aránya**. Ez nem csak arra vezethető vissza, hogy a törvény eleve a gyermekjólétihez utal bizonyos eseteket (pl. igazolatlan mulasztás) hanem annak is, hogy **nőtt a gyermekjóléti szolgáltatás, mint lehetséges megoldási út ismertsége**.

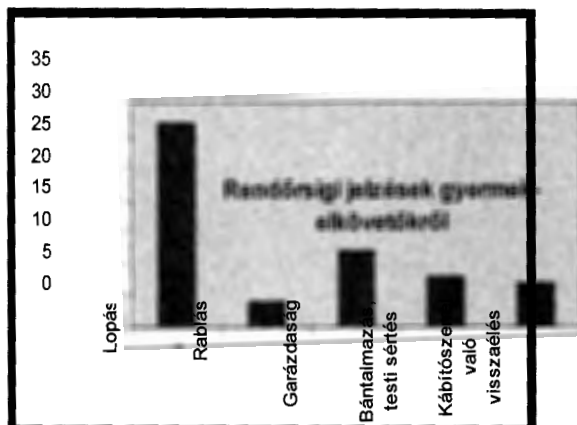
Az esetjelzések alakulása:

Az esetjelzések száma abszolút értékben is és arányaiban is megsokszorozódott. **Míg négy évvel ezelőtt 196 jelzés érkezett a jelzőrendszerrel az intézményhez, addig 2010-ben 705.** A mennyiségi növekedés

egyértelműen azt mutatja, hogy a jelzőrendszeri tagok többsége mostanra már tisztában van jelzési kötelezettségével és él is vele.

Ugyanakkor a jelzett probléma vizsgálata arra figyelmeztet, hogy az eredeti céltól (vagyis a veszélyeztetett gyermekek részére szociális szaksegítség igénybevétele) némileg eltér a jelzések megfogalmazott indoka. A jelzések között arányaiban elsőprő többségben van a gyermekek iskolai mulasztására, magatartási problémájára és a bűnelkövetésére vonatkozó jelzések száma, mint az egyéb veszélyeztetésé. Például a középiskolai jelzések 98%-a a gyermek iskolai mulasztására, a rendőrségi jelzések 64 %-a a gyermek bűnelkövetésére vonatkozik.

Hatósági felkérésre veszélyeztetettség kivizsgálása:

A veszélyeztetettség kivizsgálására, javaslatétel 10 napon belül történő megküldésére a tavalyi 120-al szemben **157 esetben kérte fel az intézményt a hatóság**. Hatósági felkérésre leggyakrabban a gyermek szabálysértése, bűnelkövetése ügyében, valamint iskolai mulasztás, gyermekbántalmazás, válás, gyermekelhelyezés, kapcsolattartás körüli problémák esetében vizsgálta a gyermekjóléti szolgálat a gyermek veszélyeztetettségét.

Környezettanulmány készítése:

A gyámhatóságok, gyámhivatalok, bíróság, társintézmények felkérésére **2010-ben 340 db környezettanulmányt készített a gyermekjóléti szolgálat**. E környezettanulmányok egyik része a lakáskörülmények vizsgálatát foglalja magában, másik részében azonban egyéb feladatok is vannak: a tapasztaltakból következtetések levonása, nyilatkozatok felvétele, javaslatétel. Környezettanulmány készült rendkívüli élethelyzetben lévő gyermekes családok lakásügyében, gyermek-elhelyezési, családba-fogadási, tartásdíj és térítési díj megállapítása, apaság megállapítása, kapcsolattartási, gyámsági, számadási és örökbefogadási ügyekben

Családgondozói tevékenységek:

A 2010. évi 968 esetből (gyermekszám: 1675) a gondozásos esetek – vagyis a gondozási nevelési terv alapján folyó, hosszabb időtartamú, komplex problémák kezelést gondozási-nevelési terv alapján végző tervszerű családgondozás – száma 921. „Egyszeri” eset 147 /néhány találkozás keretében megoldható egy adott problémát hozó eset/.

A védelembe vett gyermekek száma 169 fő volt. A védelembe vétel során a gyámhatóság kirendeli a családgondozót és a veszélyeztetettség megszüntetése céljából kötelezettségeket állapít meg a családtagokra nézve és kötelezi őket az együttműködésre a gondozási-nevelési terv alapján.

A Gyermekjóléti Szolgálat tevékenységi körébe tartozik a válsághelyzetben levő várandós anyák segítése, tanácsokkal való ellátása is. Az intézményhez forduló válsághelyzetben levő várandós anyák jogi-és pszichológiai tanácsadást kapnak, valamint segítséget nyújt a gyermekjóléti szolgálat a családok átmeneti otthonába történő elhelyezésben is.

Speciális szolgáltatások

A **kapcsolattartási ügyelet** forgalma évről évre növekszik. Ez egy alaposan kihasznált és sikeres szolgáltatás. Az elmúlt évben többször előfordult, hogy nem volt szabad időpont. Sok családnál elérhetővé vált, hogy a különélő szülők közötti ellenségeskedés ellenére a gyermekkel való kapcsolattartás rendszeresen megvalósuljon. Ez nagyon nagy segítséget jelent a gyermeknek. Ugyanakkor van néhány olyan szülő, aki bármilyen következményt inkább vállal, de a kapcsolattartást mindenképpen meghiúsítja. A szolgáltatás forgalma 2010-ben 1283 fő volt, a megvalósult kapcsolattartások száma: 219. Négy olyan család van, ahol a hatóság felügyelt kapcsolattartást rendelt el.

A **készenléti szolgálat és a kórházi szociális munka** lassan és kismértékben hozza a várt eredményeket. A készenléti szolgálat forgalma 154 alkalom. A kórházi szociális munka a kórházakkal (Hem Pál, Bethesda, Bajcsy) való kapcsolattartást és együttműködést foglalja magában. A kórházak együttműködési készsége sokszor felszíni, a jelzési kötelezettségüket csak a legsúlyosabb esetekben teljesítik.

Az **utcai szociális munka** tevékenységét nagymértékben befolyásolta a TÁMOP program és az, hogy az intézményből távozott utcai szociális munkás helyett nem volt elérhető azonnal másik megfelelő munkatárs.

Prevenációs programok

2010-ben is igyekezett szolgálatunk minden korosztály számára prevenációs ellátást nyújtani.

Többek között: Családi játszóház kicsiknek, nagyoknak; „Okoska” tanulási készségfejlesztő csoport 5-7 éves gyermekek, „Számfejtő” matematikai készségeket fejlesztő csoport felső tagozatosoknak, „Kréta”-anyanyelvi csoport alsósoknak, Felvételi előkészítő csoport nyolcadikosoknak, TÁMOP programok

serdülőknek. A TÁMOP program három helyszínen zajlott: a Gyermekjóléti Központban, a Gyermek Átmeneti Otthonában és a Zrínyi Miklós Gimnáziumban. Iskolaszocializációs programok, pszichoeducációs szülőcsoport, tömegsport foglalkozások, drámacsoport és kreatív foglalkozások, valamint táborok keretében.

Az év során különböző programokat és rendezvényeket valósultak meg:

Gyermeknap, Karácsonyi ünnepség, Őszi tankönyvsomagoló parti, Egészségnap, Adventi készülődés, Farsang, augusztusi pótvizsgára felkészítés, táborokat szervezése a gyermekek és a családok részére.

Együttműködést elősegítő tevékenységek:

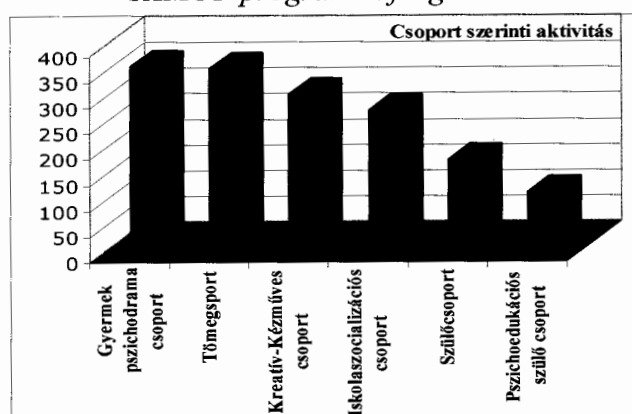
- **Esetkonferenciák előkészítése, megszervezése, levezetése:**

2010-ben 53 esetkonferenciát szervezése valósult meg a családok és a szakemberek részvételével.

- **Esetmegbeszélő csoport:**

A Kósa Ágnes klinikai szakpszichológus és Simon Péter szupervizor vezetésével tartott esetmegbeszélő csoport a kerületi szakemberek kérésére jött létre és működött évek óta. 2010

TÁMOP programok forgalma:

második félévében az esetmegbeszélő csoport nem indult újra. Ennek részben az anyagiak hiánya, részben a részt vevők számának csökkenése (ami leterheltségükből fakad) volt az oka.

- Szakmaközi megbeszélés:

A szakmaközi megbeszélés előzetesen megadott témák alapján, állandó meghívottak körében zajlik évi hat alkalommal. 2010-ben a jogszabályi módosítások adták a témát a legtöbb szakmaközi megbeszéléshez. A gyermekvédelmi felelősök visszajelzéseiből kitűnik, hogy, bár alapvetően egyet értenek az iskolai mulasztás szigorúbb szankcionálásával, de az ennek következtében rájuk háruló adminisztrációs és eseti gondnoki feladatok túl nagy megterhelést jelentenek.

-2010. évi Kőbányai Gyermekjóléti Tanácskozás:

2010. március 17-én a KÖSZI-ben került megrendezésre a Gyermekjóléti Központ közreműködésével. A közel 100 fő részvételével zajlott tanácskozás átfogóan értékelte a helyi gyermekvédelmet. A javaslatok elsősorban az elért eredmények megtartására és egy közös kerületi adatbázis létrehozására irányultak.

A személyes segítő kapcsolat keretében végzett szociális munka, /a családgondozás/ során feltárt néhány jellemző, a kőbányai gyermekes családokat érintő probléma

1. Az elemi létfenntartás problémái:

Nagy az anyagi problémákkal és díjhátralékkal küzdő családok számaránya. 533 gyermek esetében a család díjhátralékkal rendelkezik, 649 gyermek családja lakhatási problémával küzd. 2009-ben felmérést végzett az intézmény a gondozott családok körében. A felmérés időszakában 155 gyermek élt „kezelhetetlen hátralékkal” rendelkező családban. Félő, hogy azóta a bedőlt hitelek és a további fizetni nem képes családok számával nőtt a kilakoltatás előtt álló gyermekes családok száma. A kilakoltatás sok gyermek átmeneti nevelésbe kerülését eredményezheti.

2. Családi körülmények nehézségei:

A gondozott gyermekek 38,4 %-a egyszülős családban él. Ez a magas szám jelzi, hogy a gyermeküket egyedül nevelők mennyire nehezen küzdenek meg a mindennapi élet feladataival és gondjaival. A gondozott családban élő gyermekek 14 %-át nem a vérszerinti szülő neveli. 73 gyermeknek valamelyik szülője börtönben van.

3. A családtagok életvitelében, a családok belső működésében rejlő problémák:

427 gyermek él olyan családban, ahol a szülők súlyos életviteli problémákkal küzdenek és 118 gyermek esetében fordul elő családon belüli bántalmazás. Távoltartással kapcsolatos intézkedés 12 gyermek esetében történt.

4. A gyermek magatartásával, viselkedésével kapcsolatos problémák, tünetek:

A gondozott gyermekek 12 %-ánál tapasztalható magatartászavar, 11 %-ánál teljesítmény, illetve tanulási zavar, 25 %-uknál van iskolai konfliktus. A látens problémakörök közül veszélyeztető gyermek-gyermek konfliktus 36 esetben jutott a családgondozó tudomására, csak 22 gyermek esetében derült ki veszélyeztető alkohol, illetve drogfogyasztás.

Gyermekek napközbeni ellátása

A Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat a 0 – 3 éves korú gyermekek napközbeni ellátására 9 bölcsődei egységgel rendelkező Egyesített Bölcsődét tart fenn. Az 1984-ben alapított Egyesített Bölcsőde önálló jogi személy, részben önállóan működő

közszolgáltató közintézmény, amely a képviselőtestület által jóváhagyott éves költségvetés alapján működik.

Működési mutatók

A Budapest Kőbányai Önkormányzat Egyesített Bölcsődék tagintézményeinek száma 9, férőhelyek száma: 648 fő, amiből 24 férőhelyen sajátos nevelési igényű gyermekek korai fejlesztése, fejlesztő felkészítése folyik.

Férőhelyek alakulása 2010. évben

sor-szám	Bölcsőde neve, címe	Férőhelyek száma
1	Fecskefészek Bölcsőde (1106 Gépmadár u. 15.)	72+24*
2	Napsugár Bölcsőde (1104 Mádi u. 127.)	72
3	Apraja Falva Bölcsőde (1108 Újhegyi sétány 5-7)	96
4	Gyermeksziget Bölcsőde (1108 Újhegyi sétány 15-17)	96
5	Cseperedők Bölcsőde (1102 Szent László tér 2-4.)	96
6	Gyöngyike Bölcsőde (1101 Salgótarjáni u. 47.)	36
7	Csillagfűrt Bölcsőde (1103 Vaspálya u. 8-10)	48
8	Apró Csodák Bölcsőde (1105 Zsivaj u. 1-3.)	72
9	Szivárvány Bölcsőde (1106 Maglódi út 29.)	36
Összesen:		624+24*

* Sajátos nevelési igényű gyermekek ellátásának férőhelyszáma

Az alapellátáson túl több bölcsődénk nyújt különféle gyermeknevelést segítő kiegészítő szolgáltatást is. Játszócsoport szolgáltatás az Apraja Falva Bölcsődében és az Apró Csodák Bölcsődében érhető el, sóbarlang 7 bölcsődében is működik. Korai fejlesztő és fejlesztő felkészítés a Fecskefészek Bölcsőde Korai Fejlesztő Központjában történik. A bölcsődék feladatai közé tartozik továbbá az óvodaélelmezés megszervezése és lebonyolítása, mely feladat 6 bölcsődét érint, 3 bölcsőde pedig külső étkeztetést is vállal. A sajátos nevelési igényű gyermekek ambuláns fejlesztése a Fecskefészek Bölcsődében történik.

2010. évi (egészséges) gyermekek statisztikai adatai:

2010. január 1-től módosult a 15/1998 (IV. 30.) NM rendelet. A bölcsődei csoportban nevelhető, gondozható gyermekek száma 10-ről 12 főre emelkedett. Abban a bölcsődei csoportban, melyben valamennyi gyermek betöltötte a második életévét, legfeljebb 14 gyermek nevelhető, gondozható. A fogyatékos gyermeket is ellátó bölcsődei csoportban legfeljebb 10, a kizárólag fogyatékos gyermeket ellátó bölcsődei csoportban legfeljebb 6 gyermek fejleszthető, gondozható.

2001. – 2010. évi feltöltöttség és kihasználtság %- os mutatói kerületünkben:

Év	Férőhely	Éves Feltöltöttség %- os mutatói	Éves Gondozott gyermekek átlag létszáma	Éves Kihasználtság %- os mutatói	Dec. 31-én Beírt gyermekek száma
2001.	530	101,23 %	372	70,17 %	536
2002.	530	107,06 %	409	77,18 %	564

2003.	530	109,42 %	422	79,65 %	580
2004.	500	110,88 %	424	83,52 %	563
2005.	520	113,50 %	421	84,08 %	580
2006.	520	114,72 %	440	84,56 %	597
2007.	500	119,18 %	436	86,55 %	633
2008.	520	126,56 %	466	92,31%	647
2009.	520	128,32 %	487	93,73%	661
2010.	624	108,31%	476	81,27%	610

A fenti táblázatból kitűnik a folyamatosan emelkedő igény, valamint a jelentősen növekvő kihasználtság. Az elmúlt 9 év során 23,5%-al emelkedett a bölcsődék éves kihasználtsági mutatója, ami az állami normatíva szempontjából jelentős tény, miután a bölcsődék nem a beírt, hanem a bent lévő gyermekek után kapják a normatívát. 2010. évben a jogszabályok változása miatt nőtt a felvehető gyermekek létszáma, azonban a feltöltöttség az előző évek 120-130 % a-hoz képest, 100%-ra korlátozódott. A 2010. évi beíratott gyermekek számán látszik, hogy az éves feltöltöttségi mutató alacsonyabb az előző évekhez képest.

A statisztikák azt mutatják, hogy évek óta lényegesen több gyermek igényelné a bölcsődei elhelyezést, mint amennyi főt az intézmények ténylegesen tudnak fogadni.

Az ellátás iránti egyre magasabb igény kezelése érdekében, mintegy alternatív ellátási formaként Családi Napközik beindítására került sor, kiváltva ezzel néhány bölcsődei férőhelyet.

Önkormányzatunk a családi napközik működését is támogatja. Egy családi napközit működtetővel 2009. szeptember 1-től 7 gyermek gondozására sikerült ellátási szerződést kötni, 2010 év végére már 5 családi napközit, 30 férőhelyen támogatott az önkormányzat. A családi napközi gyermekenként 45.000 Ft/hó támogatást kap a vele kötött ellátási szerződés értelmében, valamint a beindítás segítéséhez egyszeri 1 millió Ft juttatásban részesült.

Sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása:

A 0-6 éves sajátos nevelési igényű gyermekek bölcsődében történő rehabilitációs és rehabilitációs célú nevelésére és gondozására, valamint korai fejlesztésére egyaránt lehetőséget ad a gyermekvédelmi- és a közoktatási törvény is.

A kerületünkben a Fecskefészek Bölcsődében Korai Fejlesztő Központ működik, ahol a sajátos nevelési igényű gyermekek teljes és részleges integrációban vannak elhelyezve. A bölcsőde 2 csoportszobájában részleges integrációban, 6 csoportszobában pedig teljes integrációban fogadják a sérült gyermekeket.

A bölcsődékben részleges és teljes integrációban gondozott gyermekek korai fejlesztését, valamint az ambuláns ellátás során a fejlesztő foglalkozásokat négy szakemberrel biztosítják. Egy fő gyógypedagógus, egy fő logopédus, két fő konduktor biztosítja mind az egyéni, mind a csoportos fejlesztéseket.

A Kőbányai Korai Fejlesztő Központ nagyon jó tárgyi környezettel, tágas fejlesztő szobákkal rendelkezik, ahol a minőségi tárgyi- és személyi feltételnek köszönhetően, új szolgáltatásként ambuláns formában történő korai fejlesztést is tudunk biztosítani a rászorultaknak.

A különböző fogyatékkal élő gyermekek bölcsődei elhelyezésére a Tanulásképeséget Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye és a fejlesztő bölcsőde kijelölése után kerül sor.

A gyermekeket ellátó gondozónők közül ketten rendelkeznek gyógypedagógiai asszisztensi végzettséggel is, ketten 2010 szeptemberében kezdték meg gyógypedagógiai asszisztensi

képzésüket, hogy minél tudatosabb, szakszerűbb segítséget tudjanak a rájuk bízott gyermekeknek nyújtani.

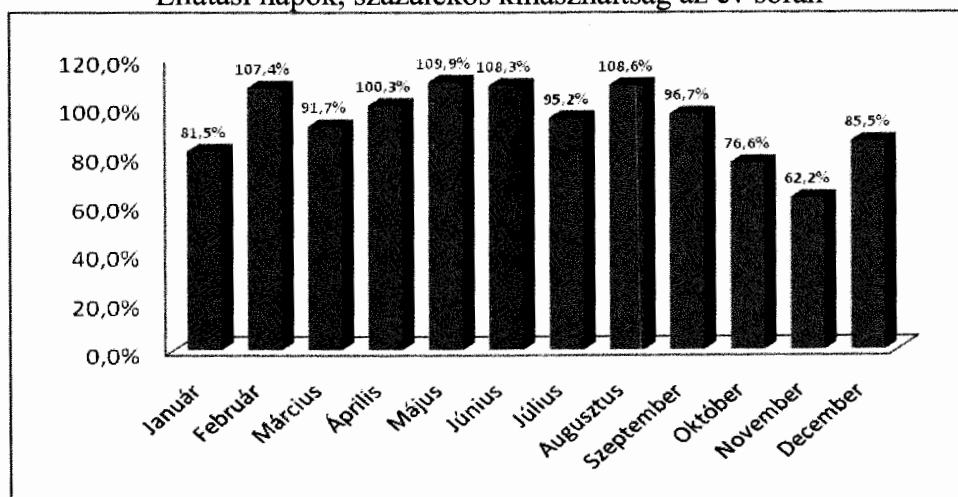
A szakmai munka elismeréseként, a Zuglói Benedek Elek Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény felkérte az intézményt közös konzorciumi munkára egy TÁMOP pályázat kapcsán. Ebben a pályázatban a Korai Fejlesztő Központban már jó szakmai színvonalon történő korai fejlesztés gyakorlatát, a végzett szakmai munkát mutatják be mindazoknak, akik SNI gyermekekkel foglalkoznak. Hosszas elbírálási szakaszt követően 2009 nyarán született a döntés, hogy az 5 intézményből álló konzorcium által benyújtott pályázat támogatásban részesül, így 2009. augusztus 1-től megkezdődött a közös munka, mely 2010. évben is folytatódott. A projekt célja, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekeket ellátó szakemberekkel megismertesse az intézményeinkben zajló jó gyakorlatot.

Gyermekek átmeneti gondozása

Az ellátásra vonatkozó adatok:

A Gyermekek Átmeneti Otthonában a férőhelyek száma: 12 fő, átlag férőhely kihasználtság 11,23 fő. Az Átmeneti Otthon kihasználtsága az elmúlt évben 93,6% volt. Az otthonban átmeneti gondozásban részesített gyermekek száma 2010-ben 42 fő.

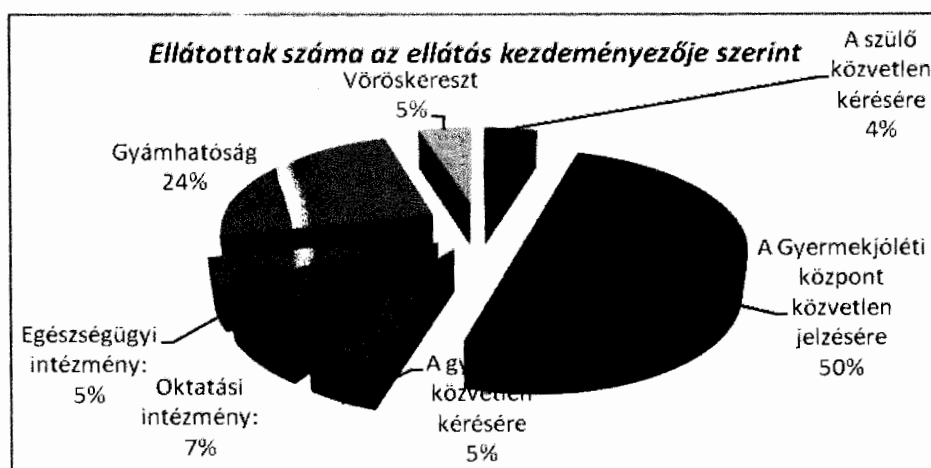
Ellátási napok, százalékos kihasználtság az év során

2010 ben – hasonlóan a 2005 évhez – magas volt az otthon kihasználtsága. 2010. év során 42 gyermeket láttak el, ebből 8 ellátás az előző évről húzódott át, és 34 gyermek ellátása az év során indult. Az ellátottak majdnem fele 14-17 év közötti gyermek, egy harmada 6-13 közötti, a többiek hat év alattiak. A nemek aránya kiegyensúlyozott, kissé eltolódott a fiúk felé.

Az átmeneti gondozásba töltött idő az ellátottak több mint felénél 0-3 hónapig tart, és arányosan csökken a bent töltött idő függvényében.

Az elmúlt év során három esetben került sor ideiglenes gondozásra, ebből kettőt átmeneti gondozás követett. A két éven belül újra bekerültek száma 5, az ellátottak egy tizede került vissza az otthonba viszonylag rövid időn belül.

Az év során, akárcsak a korábbi években, az ellátás kezdeményezői leggyakrabban a Gyermekjóléti Központ családgyózoói voltak. Ezt követi a Gyámhatóság általi kezdeményezés. A védelembe vettek száma nagyon magas: 30 gyermek, ez az ellátottak több mint 70 %-a.

A az elhelyezést kiváltó probléma

2010. év során, akárcsak az előző években, az ellátást leggyakrabban a gyermek magatartási problémái miatt igényelték. Gyakori, hogy az ellátás során újabb és újabb problémák merülnek fel. A törvényes képviselők az ellátást igényelve, többnyire olyan indokokat fogalmaznak meg, amelyek a problémát külső tényezőkbé – lakás, anyagi helyzet, illetve a gyermek magatartási problémája stb. – vetítik, és kevésbé fogalmaznak meg olyan okokat, amelyek a család, vagy saját személyiségük működésében rejlik. Gyakori, hogy a gyermek magatartási problémáját a gyermek hibájának, jellembeli hiányosságának tekintik, és nem látják az összefüggést a család működési módjával.

Az indokokról gyakran kiderül, hogy a valóság egy szeletét tartalmazzák, és több ok is meghúzódik a háttérben, nehezítve a megoldást.

A magatartási problémákkal küzdő gyermekek nehezen tudják elfogadni a korlátokat, nem tudják betartani a szabályokat. Az átmeneti gondozás során az erős külső kontroll hatására ez többnyire megváltozik. Amennyiben ez nem tud beépülni a személyiségükben, a változás nem lesz tartós. Az átmeneti otthonból kikerülve, az erős külső kontroll hiányában az eredeti egyensúly hamar visszarendeződik. Ennek köszönhető, hogy a 15 (magatartás problémája miatt bekerült) gyerekből, 12 hazakerült, de ennek fele (6 gyerek) a későbbiek során átmeneti nevelt lett.

Az otthon dolgozói az eltelt tíz év alatt a legmarkánsabb változást a lakhatási problémák és a magatartási problémák számának változásában látnak. Csökkent a lakhatási gondok miatt ellátást igénylők száma és nőtt a magatartás problémával küzdő gyermekek száma.

A magatartási problémákkal küzdő gyermekek esetében elmondható, hogy a tünetük mögött igen súlyos családi problémák, a szülők betegségei (többnyire pszichés betegségei), fogyatékoságai, személyiségzavarai húzódnak meg, gyakran hosszú évek óta.

Táborok, szabadidős programok

A Gyermekek Átmeneti Otthona a nyári szünet során három tábort szervezett: egyet Velencére és kettőt Balatonlellére. A táborok együtt zajlottak a Támop 5.2.5 keretében zajló táborokkal, így könnyebb volt a gyermekek felügyeletét biztosítani. Ez évben is szerveztek családi tábort, ahol a gyermekek és családjaik közösen nyaraltak.

Megtartották februárban a farsangot, decemberben a már hagyománynak számító karácsonyi ünnepet, amire meghívták az otthonban ellátott összes gyermeket és szüleiket. A részvételi arány, mint az eddigi években is, magas volt. Minden gyermek személyre szóló ajándékot kapott. Az év során több alkalommal tartottak közös szabadidős programot: állatkertben, vidámparkban. A futóversenyekre való benevezések is már hagyományosnak számítanak, amelyen nem csak a gyermekek, hanem a családtagok is részt vesznek. A programok tervezésében figyelembe vették a gyermekek vágyait, amelyeket a heti rendszerességgel tartott diákönkormányzaton van lehetőség egyeztetni.

IV. A jegyzői gyámhatóság körében tett intézkedések

A gyámhatóság gyermekvédelmi feladatai közé a védelembe vétel, a gyermekek ideiglenes hatályú elhelyezése, a titkos örökbefogadás esetén szülői lemondó nyilatkozat felvétele, teljes hatályú apai elismerő nyilatkozat felvétele, és a rendezetlen családi jogállású gyermekek nyilvántartása tartoznak.

A jegyzői gyámhatóság hatáskörébe tartozó feladatok túlnyomó hányadát a gyermekvédelmi feladatok teszik ki, főképp a gyermekek és fiatalkorúak veszélyeztetettségének kivizsgálására irányul. Ez a védelembe vételi eljárás, melynek során szoros együttműködésben a Gyermekjóléti Központtal, alapozva az oktatási intézmény véleményére dönt a hatósági intézkedés szükségességéről.

2010. augusztus 31-én hatályba lépett törvénymódosítás – iskolai hiányzások szankcionálása – jelentős terhelést rótt a Gyámhatóságra.

December 31-ig 87 gyermek szülőjének küldtek az ügyintézők figyelmeztető végzést, s 28 esetben indítottak eljárást 50 órán túli hiányzás miatt az iskoláztatási támogatás felfüggesztésére és a gyermek védelembe vételére. A jelzések folyamatosan érkeznek, az iskoláztatási támogatás felfüggesztését 3 havonta a Gyámhatóság felülvizsgálja.

2010-es évben 205 gyermek esetében indítottak védelembe vételi eljárást, többségében hivatalból, a jelzőrendszer valamely tagjának jelzésére. Az eljárás **78 gyermek** esetében védelembe vétellel végződött. Az eljárások száma a megelőző évhez viszonyítva egyharmadával nőtt, a védelembe vett gyerekek száma a duplájára. 2009-ben a védelembe vételi okok 2/3 része a gyermeknek felróható magatartási ok vagy bűncselekmény elkövetése, 2010-ben a gyerekek több, mint a felét a szülőnek felróható okból kellett védelembe venni. Ennek megfelelően a hatósági kötelezések jelentős hányada a szülők figyelmeztetése helytelen életmódjuk megváltoztatására vagy szakember felkeresésére irányult.

2010-ben a védelembe vétel felülvizsgálatára **65 esetben** került sor, **34 gyermek** védelembe vételét megszüntették. **34 gyermek** védelembe vételét fenn kellett tartani, de ebből **13**

gyermek esetében a védelemben vétel fenntartása mellett az átmeneti nevelésbe vételre tettek javaslatot, **13 gyermek** esetében kérte a kirendelt családgondozó a felülvizsgálat során az ideiglenes hatályú elhelyezést.

Viszonyításként megemlítve 2009-ben 3 esetben tett javaslatot a kirendelt családgondozó az átmeneti nevelésbe vételre, ideiglenes intézkedésre 9 esetben tettek javaslatot.

Azonnali veszélyhelyzet elhárítását szolgálja a gyermek vagy fiatalkorú **ideiglenes hatályú elhelyezése** különélő szülőnél, más családtagnál, ezek hiányában a gyermekvédelmi szakellátás valamely intézményében.

Védelemben nem vett gyermek esetében **17 gyermeket** kellett azonnali intézkedésként elhelyezni, 9 esetben sikerült családon belüli elhelyezést biztosítani.

Az ideiglenes hatállyal elhelyezett gyermekek száma évente egyenletesen emelkedő tendenciát mutat.

10 gyermeket helyeztünk el különélő szülőhöz vagy más családtaghoz, 1 gyermeket más bentlakásos intézménybe, 19 gyermek került szakellátásba.

Családi jogállás rendezésére 120 esetben indult eljárás.

Ez magában foglalja a születendő vagy megszületett gyermek családi jogállásának rendezésére felvett teljes hatályú apai elismerő nyilatkozatot, s az apa nélkül anyakönyvezett gyermekek nyilvántartását, a szülés után az anya tájékoztatását.

Környezettanulmány készítésére 162 alkalommal került sor, ez a szám évről évre szintén emelkedést mutat.

A Gyámhatóságot bíróság vagy Gyámhivatal kérheti fel illetékességi területén tartózkodó magánszemélynél környezettanulmány készítésére. Gondot jelent, hogy az értesítést követően az ügyfelek egy része nem jelez vissza, így a törvény által megadott határidőt nehezen tudjuk tartani.

V. A városi gyámhivatal hatósági intézkedései

2010. évben a 2009. évben kapott új feladatokkal növekedett a gyámhivatal munkája, 11 esetben került sor a családon belüli erőszak (távoltartás) koordinálására, 10 esetben pedig a jegyzői gyámhatóság 2 éven túli védelemben vételi eljárásának felülvizsgálata történt.

A családon belüli erőszak koordinálás tekintetében még korai lenne minősíteni, hogy a törvény eléri-e azt a célját, hogy a bántalmazók részére segítséget nyújtson. Ehhez ugyanis az intézményi háttér még nem biztosított.

Az eljárások egy részénél visszatartó erő volt már az is, hogy a bántalmazó a hatóság látókörébe került. Zömében a bántalmazottak meghallgatták a Gyámhivatal által felajánlott segítséget, de gyermekjóléti, családgondozói segítséget nem kértek minden esetben. A Jegyzői gyámhatóságtól két éven túli védelemben vétel, eredménytelen védelemben vétel ügyekben a tapasztalatok azt mutatják, hogy átmeneti nevelésbe vételre vagy családból történő gyámrendelésre csak egy-egy esetben került sor. Sajnos ezeknek a kiskorúaknak a zöme a 16-18. év közötti korosztály, ahol már összetett problémák (bűnelkövetés, magas iskolai hiányzás, drogfogyasztás) mutatkozik, amely esetekben nem éri el az átmeneti nevelésbe vétel a kívánt hatást. Kevés az esély arra, hogy egy éveken át tartó problémát 1-1,5 évre gyermekotthonba kerülés oldana meg.

Szintén változott az apai elismeréssel kapcsolatos feladatunk, a regisztrált élettársi kapcsolat igazolásához kötött apai elismerések vonatkozásában. Ezzel a jegyzői gyámhatóság és a gyámhivatal is foglalkozik.

Már a múlt évi beszámolóban is jeleztük, hogy az önkormányzatok részére a jövőben nem biztosít költségmentességet a jogszabály a földhivatali eljárásoknál. Ez a kiskorúak és gondnokoltak vagyoni ügyeinek jelentős költséget jelent a hivatal számára.

Mind szakmai mind pedig jogalkotói körökben aggályokat váltott ki mindkét jogszabály, s a jogalkalmazáshoz egyenlőre az egységes szakmai állásfoglalást még nem kapta meg a gyermekvédelem.

Családba fogadás, gyámság

Erre az eljárásra többnyire a szülő halála vagy alkalmatlansága miatt kerül sor. A gyámhivatal 146 gyámság alatt álló gyermeket tart nyilván, ebből 35 a családba fogadó, a többi a gyermekotthonban lévő gyermekek gyámja.

Gyakori a szülő külföldi munkavállalása is, az egyszülős modell növekedése miatt ezeknél az eseteknél gyakran a nagyszülő vagy nagyobb testvér vállalja a gyermek gondozását éveken át. A szülők zömmel nem fizetnek gyermektartásdíjat a gyám részére, és a gyermekükkel a kapcsolatot sem tartják rendszeresen.

A szülői felelősség érzet az utóbbi időben itt is negatív irányt mutat. A szülő az iskolára, a hatóságra, a társadalmi helyzetre mutogat, az egyéni felelősségét hártja.

Az utóbbi időben gyakoribbak a szexuális abuzus miatti ügyek, feljelentések, családból történő kiemelések. Ezeket a legnehezebb bizonyítani, és a korábbi évekhez hasonlóan sajnos sokszor szünteti meg az eljárást a rendőrség, illetve bünteti enyhén a bizonyítottság esetén is.

Ideiglenes elhelyezés, átmeneti nevelésbe vétel, tartós nevelésbe vétel

Az elhelyezések, családból történő kiemelés oka itt is a szülő deviáns viselkedése, melyre csak rendkívül indokolt esetben és súlyos testi, lelki bántalmazás esetén kerülhet sor.

Az elmúlt évben 9 ideiglenes elhelyezésről döntött a gyámhivatal, és ebből 8 esetben állami gondoskodásra került sor.

2010-ben 26 kiskorút kellett átmeneti nevelésbe venni, s év végén 93 átmeneti neveltet tartottunk nyilván.

Kerületünkben két gyermekotthon is működik, ezért az ide bejelentett gyermekkel kapcsolatos ügyeket is a hivatalnak kell intézni.

Korábbi évekhez hasonlóan ritka a családba történő visszagondozás.

A kamaszkorú gyermekükkel való probléma rendezéséhez gyakran a szülők kérik az ellátórendszer segítségét. Megoldásnak a gyermek „intézetbe” helyezését látják, ennek hiányában az alapellátástól vagy a hatósági intézkedéstől várják gyermekük gyors „megjavítását”. Ha ez nem történik meg, a szülők – együttműködésük hiányában is – a szolgáltatókat, hatóságokat hibáztatják.

Az iskolai mulasztásokkal kapcsolatos eljárások során az adott ügygel foglalkozik a Jegyzői Gyámhatóság, a Szabálysértés, az Oktatásügy, a Gyermekjóléti Központ, és végső esetben a gyámhivatal. Ez nagyon sok adminisztrációval jár. A szülők gyakran úgy vélekednek, hogy inkább kerüljön a gyermekük gyermekotthonba, akkor ugyanis nem őket terheli a

szabálysértési felelősségre vonás, és a gyermek itt megkapja gyámi fenntartásos csekkszámán az iskoláztatási támogatást is.

Utógondozás, utógondozói ellátás

A Gyermekvédelmi Törvény lehetőséget ad arra, hogy 24 éves korukig teljes ellátást kapjanak az állami gondoskodásból kikerülő fiatal felnőttek. Ezzel a lehetőséggel az elmúlt évben 5 fő élt. Életkezdésüket megkönnyíti, hogy fedél van a fejük felett, és utógondozói támogatást, tanácsokat kapnak. A jogszabályváltozást következtében ezt akkor kérhetik, ha vagy iskolába járnak, vagy munkahellyel rendelkeznek.

Egyéb gyámügyi igazgatási feladatok

A múlt évben 65 esetben indult eljárás kapcsolattartási ügyben. Az egyik legmegterhelőbb része a gyámhivatal munkájának, melynek a gyermekvédelemhez gyakorlatilag semmi köze nincsen. A marakodó szülők háborújának az eszköze a gyermek, melyet a jogi eszközökkel befolyásolni szinte lehetetlen. Jellemző erre a szülői hozzáállásra, hogy a konfliktuskezelő gyermekjóléti központ szolgáltatásait sem hajlandóak igénybe venni, mely során enyhülhetne az ellenségeskedés, nem beszélve a gyermek lelki megrázkódtatásáról.

Sajnos itt is csak a „jogaikra” hivatkozva nyújtanak be kérelmet a szülők, arra, hogy a kapcsolattartás kötelezettség is, kisebb hangsúlyt fektetnek.

A kiskorúak **vagyoni ügyei** jelentenek még számszerűen nagyobb adminisztrációs feladatot. 2009-ben 9 esetben hagyott jóvá a gyámhivatal ingatlan eladást, 2010-ben ez a szám 16-ra emelkedett. Érezhető a válság ezen az ügykörön, ugyanis nem vesznek fel kölcsönt az emberek. Korábban jelentős kölcsön jóváhagyó vétellel egybekötött eljárás folyt a gyámhivatal előtt.

Családi jogállás rendezése körébe tartoznak az apai elismerő nyilatkozatok, apaság megállapítása, peres eljárások. Az utóbbi időben a nemzetközi ügyek száma itt is megszorodott. Ezen ügyek száma is növekedést mutat, melynek az egyszülős modell és az élettársi kapcsolat az oka. 28 családi jogállás rendezés (apai elismerő nyilatkozat, képzelt apa, apaság bírói megállapítása) történt 2010-ben.

Örökbe fogadás

A múlt évben 4 engedélyezett örökbe fogadásról döntött a gyámhivatal, mely számadat a korábbi évekhez képest alig változott, 2009-ben ez a szám 3 volt.

VI. A felügyeleti szervek szakmai ellenőrzéseinek tapasztalatai

2010-ben az ügyészség vizsgálta a gyermektartásdíj állam által történő megelőlegezését, valamint az örökbe fogadási eljárásokat. A gyermektartásdíj megelőlegezésével kapcsolatosan két esetben, a bírósági végrehajtási eljárás 6 havi behajthatatlanságáról szóló igazolást hiányolta. Ezekben az ügyekben hivatalunk a korábbi évekhez hasonlóan megkereste a végrehajtót, hogy ezzel az ügyfél helyzetét megkönnyítsük, a jövőben azonban az az álláspont, hogy ezt az ügyfélnek már a kérelméhez kell csatolnia.

Az örökbe fogadásoknál rendszerben találta a gyámhivatal munkáját az ügyészség. Különös figyelmet fordított a vizsgáló arra, hogy kerületünkben található a Bajcsy Zsilinszky Kórház,

tehát a kórházban született gyermekeknél a hatóságnak duplán figyelemmel kell lennie arra, hogy nehogy haszonszerzéssel járjon az örökbe fogadás.

A vizsgálatban tett megállapításokat mind az anyagi mind az eljárásjogi kérdésekben munkánk során megbeszéltük, alkalmazzuk a jövőbeni ügyekben.

VII. Rendőrségi adatok, bűnmegelőzés:

A kerületi rendőrkapitányság bűnmegelőzési előadója kiemelt figyelmet fordít a gyermekkorú- és fiatalok felkészítésére, hogy elkerülhessék az áldozattá- vagy bűnelkövetővé válás esélyeit.

2010. évben a Bűnügyi Osztály képviselőjében, az előadó 8 alkalommal vett részt iskolák által szervezett egészségnapokon, rendezvényeken, illetve tartott előadást általános iskolában.

Így a vizsgált időszakban **450 fő általános iskola** számára nyújtott **bűnmegelőzési ismereteket**.

A 2010. év folyamán a rendőrség két középiskolába telepítette ki a Vigyázz magadra! Bűnmegelőzési tematikájú kiállítást, és ezzel párhuzamosan az iskola minden osztályában bűnmegelőzési felvilágosító előadás megtartására került sor (volt, ahol 760 fő középiskolás gyerekkel találkozhattak).

A körzeti megbízott és az iskola, a rendőr kollégákkal karöltve folyamatos kapcsolattartással, konzultációs alkalmakkal segíti a kerületi középiskolákban felmerülő problémák hatékony megoldását.

A tavalyi tanévben a hatóság képviselőjében egy D.A.D.A. oktató közreműködésével három iskola összesen 11 osztályában indulhatott el a rendőrség biztonságra nevelő oktatási programja. A Kerületi Diákönkormányzat rendezvényein két alkalommal tematikus napot tartottak, valamint a DÖK nyári táborában is megjelentünk egész napos programmal.

Családon belüli erőszakkal kapcsolatos bűncselekmények

2010. január 01. és december 31. közötti időszakban a családon belüli erőszak kezelésével és a kiskorúak védelmével kapcsolatos feladatok végrehajtása során összesen **113 esetben** történt valamilyen intézkedés.

2010-ben az alábbi bűncselekmények során vált nyilvánvalóvá a családon belüli erőszak:

Bűncselekmény típusa	Sértett neme és száma
Testi sértés	15 esetben
Tartás elmulasztása	47 eset
Kiskorú veszélyeztetése	21 esetben 4 fő gyermekkorú fiú 3 fő gyermekkorú lány 1 fő fiatalkorú lány
Garázdaság	19 esetben 7 fő fk fiú, 3 fő, fk. lány , 4 felnőtt nő 5 felnőtt férfi
Szemérem elleni erőszak	4 esetben 2 fő kk.lány, 2 fő fk. Lány,

Lopás	27 esetben, 8 fk. Lány, 9 fk. Fiú, 9 gyk. fiú
Zaklatás	57 eset, 55 fő nő, 2 fő ff.
Kényszerítés	2 esetben, 2 fk. lány
Megrontás	1 esetben kk. lány

Az év folyamán fogatosított rendőri intézkedések magas száma (**113 eset**), a gyakorisága alapján megállapítható, hogy a családon belüli erőszak a kapitányság illetőségi területén olyan problémát jelent, ami fokozott odafigyelést igényel.

Ugyanakkor a kerületi lakosság nagyon változatos összetételéből és nagy létszámából adódóan nagyon sokrétű a témakörben megjelenő ügyek jellege.

Sok esetben fordul elő, hogy a családon belüli erőszak áldozata – bár felvázolják számára a választási lehetőségeket-, nem tesz semmit annak érdekében, hogy elkerülhető legyen az elkövetővel való újbóli találkozás, újabb konfliktus.

Sok esetben az elkövető támadó, agresszív, követelőző magatartása, vagy a sértett teljes anyagi kiszolgáltatottsága, újabb a sértett elleni bűncselekmények, elkövetését vonja maga után.

4 esetben fordult elő, hogy a családon belüli erőszak alkoholista – vagy kábítószer használó elkövetőjénél az additív **szenvedélybetegség kezelését indítványozták.**

Áldozatvédelmi segítséget 5 esetben kapott a tárgykörben érintett sértett.

Családon belüli erőszak kezelésével kapcsolatosan az elmúlt év során egy - egy alkalommal történt esetmegbeszélés, továbbá közös értekezlet a Kőbányai Önkormányzat Gyámhivatala és Gyermekjóléti Szolgálat képviselőjével valamelyik fél kezdeményezésére.

Ez részben a közös munkafolyamatokra irányuló egyeztetést, illetve konkrét esetek kapcsán való cselekvési terv kialakítását jelentett.

Ideiglenes távoltartási határozat meghozatalára az év során 2 olyan esetben került sor, ahol kiskorú gyerekek is érintettek voltak az eseményekben.

Bűnmegelőzési tapasztalatok

Kiosztásra kerültek, és hozzáférhetőek minden a témakörben intézkedésre köteles rendőr számára a területi, illetve országosan működő segítő és információs szolgáltatások, szervezetek listája.

A Bűnügyi Osztály képviseletében, egy bűnmegelőzési előadó negyedéves rendszerességgel vesz részt különböző megbeszéléseken -egyeztetéseken a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaival, ahol az aktuálisan felmerülő kérdéseket, felvetéseket tárgyalják meg, valamint havi rendszerességgel a Kőbányai Gyermekjóléti Szolgálat által szervezett eset-megbeszélési csoport munkájában is aktív szerepet vállal.

Az elmúlt év folyamán erőteljes hangsúlyt fektetett a rendőrség a kiskorúak- fiatalok körében végzett bűnmegelőzési munkára. Ehhez az önkormányzattól támogatást is kapott, ez által is könnyítve a munkát.

A nyári vakáció folyamán a hatóság 6 alkalommal szervezett bűnmegelőzési programokat a napközis táborokban, és két alkalommal a kerület nyári táborozóit is felkereste (Arlón, illetve Balatonlellén).

Együttműködés a jelzőrendszer szereplőivel

A jelzőrendszerben résztvevők közötti jól kiépített – személyes ismeretségre is támaszkodó - kapcsolatnak köszönhetően gördülékeny, gyorsreagálású az együttműködés az egyes esetek kapcsán.

Mint ahogy az év folyamán többször is volt rá példa, hogy egy bonyolultabb, vagy több szervezetet is közvetlenül érintő ügy kapcsán külön eseti megbeszélésre jöttek össze az érintettek.

Az év során felmerült újabb problémák szükségessé tették a Polgármesteri Hivatal Oktatási Főosztályával való szorosabb együttműködést a nagyon magas számú igazolatlan iskolai hiányzások miatti problémák kezelése érdekében.

Mind az általános – mind a középiskolák esetében megállapítható, hogy növekedett az agresszív gyerekcsoportok száma, akik viselkedésükkel komoly terhet rónak az iskolatársaikra, valamint a tanáraikra, az iskola vezetésére.

Megállapítást nyert, hogy ezen problémák kezelésében mindenképpen csak közös (rendőrség, Gyámhatóság, Gyámhivatal, Oktatási Osztály, Nevelési tanácsadó, Családsegítő szolgálat, Gyermekjóléti Központ) fellépéssel van esély az eredmény elérésére. Az együttes feladatok meghatározását esetenként Együttműködési Megállapodásokban került rögzítésre az érintettekkel.

VIII. A települési önkormányzat és a civil szervezetek közötti együttműködés keretében nyújtott alapellátási formák:

Az önkormányzat a személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi alapellátások közül a családok átmeneti otthona szolgáltatást civil szervezetekkel – RÉS Szociális és Kulturális Alapítvány, Anyaoltalmazó Alapítvány - együttműködve biztosítja.

A RÉS Alapítványnál 2008. január 1-től 6 család elhelyezésére van ellátási szerződés, és a jó együttműködés jegyében az ellátási szerződést újabb 5 éves időtartamra meghosszabbította önkormányzatunk.

Kőbánya területéről az elmúlt évben 23 család (76 fő) felvételi kérelmét fogadták be, a felvételi interjúk után ténylegesen 5 család (19 fő) nyert felvételt a Családok Átmeneti Otthonába.

A X. kerületből az esetek többségében a Gyermekjóléti Központ kezdeményezte a családok elhelyezését bántalmazás, családi konfliktus, kilakoltatás, lakásárvézés, albérlet elvesztése miatt. Az ellátottakra jellemző, hogy elsősorban hátrányos helyzetű, a társadalom perifériáján élő, többgyermekes, munkanélküliséggel küszködő, alacsony iskolai végzettségű családok.

Az Anyaoltalmazó Alapítvánnyal 5 szülő és/vagy 1100 gondozási nap ellátásra van az önkormányzatnak megállapodása. 2010-ben egy anya és egy gyermek részére nyújtottak átmeneti elhelyezést 92 gondozási napon át.

A Gyermekjóléti Központnak a következő civil szervezetekkel van együttműködési megállapodása:

- Alapítvány a Kőbányai Családokért – családi programok, táborok támogatására
- Gyermekmosoly Alapítvány – gyermekprogramokban, csoportokban önkéntes tevékenység végzése

- Remény Magyarországért Alapítvány – rendezvények lebonyolításában önkéntes tevékenység; családoknál, Átmeneti Otthonban tisztasági festés
- Baptista Szeretetszolgálat Utcafront Csoport – adományosztás, közös utcai szociális munka drogfogyasztó gyerekek esetében
- Félúton Alapítvány – alkoholbeteg vagy túlzott alkoholfogyasztó szülő megsegítésére

Együttműködési megállapodás nélkül is jó volt az együttműködése az intézményeknek alkohol és droproblémákkal küzdők esetén a TÁMASZ Ambulanciával és az Emberbarát Alapítvánnyal.

A rászoruló családok segítése érdekében az önkormányzat és a Baptista Szeretetszolgálat az elmúlt évben több alkalommal együttműködött.

A kőbányai intézmények szociális és gyermekvédelmi tevékenységet folytató civil szervezetekkel, alapítványokkal rendszeresen együttműködtek.

Az ifjúsági szervezetek számában, tevékenységük jellegében változás nem történt. Közülük csak néhány az önálló jogi személyiséggel bíró civil társadalmi szervezet, többségük informális ifjúsági szervezet, csoport vagy klub keretek között működő közösség.

A civilek közül továbbra is leghatékonyabb a Törekvés Táncegyüttes, a Nagycsaládosok Egyesületének kortárs csoportja, az Ifjúsági Elsősegélynyújtók Egyesülete (IFELORE) kőbányai csoportja, valamint a Civil Ifjúsági Kör Kőbányáért (CIKK) egyesület.

Ez utóbbi Kőbánya egyik legaktívabb, legsokoldalúbb ifjúsági szervezete. Az ifjúság társadalmi beilleszkedésének, közösségteremtő készségének segítségével túl kerületi szintű rendezvények, versenyek, vetélkedők kezdeményezője, társszervezője.

A 2010-es költségvetési évben a gyermek és ifjúsági szervezetek működésének, infrastrukturális fejlesztésének támogatására, tevékenységük gazdagítására kiírt pályázattal a Képviselő-testület összesen 2 500 000 Ft-tal támogatta az iskolai, egyházi és egyéb ifjúsági szervezeteket. Főként azokat, melyek lehetőséget biztosítottak a humanista értékrend elsajátítására, erősítésére, tevékenységükkel hozzájárultak a fiatalok műveltségének gyarapításához, valamint foglalkozásaikkal a személyiség fejlesztésén és tevékenységen keresztül erősítették a demokráciát, a tolerancia kultúrájának elsajátítását, általános érték és érdekközvetítő szerepük kiszélesítését. Különösen örültek az önkormányzati támogatásnak azok a szervezetek, amelyekben nagyszámú hátrányos helyzetű fiatal vesz részt, mert pénzügyi kiegészítéshez juthattak színház- és múzeumlátogatás, kirándulás, országjáró program során. A pályázaton ebben az évben 18 ifjúsági szervezet nyert támogatást programjaikhoz.

A Képviselő-testület további 2 000 000 Ft-tal támogatta az ifjúsági ügyeket a helyi alap- és középfokú oktatási intézmények diákönkormányzatai közösségfejlesztő és szabadidős programjainak megvalósítására meghirdetett pályázattal, különös tekintettel a diákönkormányzatok szerepének erősítésére, a demokrácia, a diákjogok, a közéletre nevelés, az érdekképviselet, az egészséges életmód témaköreiben szervezett programok támogatására élvezett elsőbbséget.

IX. Az elmúlt évben meghatározott feladatok teljesítése:

A 2010. évre tervezett feladatjaink megvalósítása többnyire áthúzódik a 2011-es évre is.

Ebben az évben nagy feladatunk a Családsegítő Szolgálat és a Gyermekjóléti Központ összeolvadásával létrejövő közös igazgatású, többcélú, önállóan működő költségvetési szerv,

a BÁRKA Kőbányai Szociális és Gyermekjóléti Központ megalapítása. Jövőbeni terveinket z intézmény felállta után az új helyzethez kell majd igazítanunk.

A pszichológiai szolgáltatás megerősítésére, és kiterjesztésére vonatkozó elképzeléseink a BÁRKA Kőbányai Szociális és Gyermekjóléti Központ megalakulásával felülvizsgálatra kerül, illetve terveink között szerepel a pszichológiai szolgáltatás 0-3 éves korosztályra történő kiterjesztése.

A szabadidős klubok kialakítására vonatkozóan már folyamatban van kerületünkben az Újhegyi sétányon az Újhegyi Közösségi Ház kialakítása, ahol civil kezdeményezések számára is teret biztosít az önkormányzat.

További céljaink között szerepel, hogy a nevelési tanácsadó, a gyermekjóléti szolgálat, és a családsegítő egy intézménybe kerüljenek, a jelenleg üresen álló volt általános iskola épületébe, a Sibrik Miklós úton. A gyermekvédelmi jelzőrendszer részére közös informatikai adatbázis létrehozására vonatkozó terveinket célszerűbbnek tartjuk az új helyszínen az összeolvadást követően megvalósítani.

A 2010. évre meghatározott, és az idei évre áthúzódó feladatok háttérében többnyire az intézményi rendszer átalakulása áll. Úgy látjuk, hogy az átgondolt feladatmegosztás, az esetleges konfliktusok kezelése, a hatékonyabb működésmód kialakítása a közös szervezeti keretek között még hatékonyabban megvalósítható, így a 2010-es feladatainkat a következő évre is kitűzzük magunknak.

Jövőre vonatkozó célok, elképzelések:

A jogszabályi előírásoknak megfelelően, 2010. március 17-én a Gyermekjóléti Központ koordinálásával megrendezésre került az éves gyermekvédelmi tanácskozás. A közel 100 fő részvételével zajlott tanácskozás átfogóan értékelte a helyi gyermekvédelmet. A javaslatok elsősorban az elért eredmények megtartása és egy közös kerületi adatbázis létrehozására irányultak.

A Tanácskozáson két konkrét javaslat és egy felvetés született: a közös adatbázis létrehozása, krízis-eseteket ellátó pszichológusi státusz/státuszok létesítése és felvetésként egy iskolai szociális munkás hálózat beindítása.

A hozzászólásokban megjelentek egyéb problémák is: a gazdag vállalkozó családban élő gyermekek problémái, a védőnői szolgáltatástól elzárkózó és a gyermek védőoltását megtagadó vagy elhanyagoló szülő, a családgondozók túl magas esetszáma, a Nevelési Tanácsadó túlterheltsége, várólistája, az érzelmi elhanyagolás emelkedő tendenciája, a gyerekek dohányzása, a kilakoltatás előtt álló családok problémái, a gyermeküket egyedül nevelők nehéz helyzete, az, hogy több fejlesztőpedagógusra lenne szükség, és hogy nincsen a súlyos magatartászavaros gyermekek számára megfelelő ellátórendszer, illetve a szülők segítségének szükségessége szülői szerepük erősítésben.

A rendőrség részéről fontos cél, hogy a kiskorúak, fiatalkorúak kriminalizálódása ellen minden érintett lehetőségei szerint minél többet tegyen.

A korosztály körében napirenden kerülnek napvilágra, fogalmazódnak meg olyan kérdések, problémák, amikre szakszerű válaszokat kell tudni adni az őket körülvevő, velük felelősen foglalkozó felnőtteknek. Ilyenek az internetezés, számítógépezés, a társasági oldalakon való jelenlét kapcsán felmerülő kérdések - veszélyek, a különféle tudatmódosító szerek gyors terjedése a köreikben, vagy a különféle agresszív magatartási formák egyre sűrűbb felbukkanása.

A jelzőrendszer különféle intézményei révén többféle szakmai program is működik a kerület különféle oktatási intézményeiben. Célszerű lenne, ha ezekről a program lehetőségekről az Önkormányzat egy adatbázist hozna létre, amiből igény szerint az oktatási intézmények választhatnak, szükségük szerint igényelhetnek. (Pl. Rendőrség DADA program, ANTSZ védőnői szolgálat Dohányzás – alkohol elleni felvilágosító program, stb.)

Ezzel biztosítható lenne, hogy az iskolákba kerülő programok között ne legyenek átfedések, illetve ne legyen esetleges, hogy kihez milyen programok híre juthat el.

Az elhangzott célok már hosszabb ideje foglalkoztatják a gyermekvédelmi területen dolgozó szakembereket, megvalósításuk csak közös összefogással lehetséges.

Az elmúlt – sajnos hosszabb - időszakra jellemző, hogy a gyermekvédelmi területen dolgozó kollégák munkájuk során egyre nagyobb lelki és fizikai igénybe vételnek vannak kitéve. Ennek egyik oka az elmúlt évek gazdasági, társadalmi problémái, másrészt pedig a sokszor bonyolult, nem átlátható jogi szabályozás.

Továbbra is kihívást jelent a 14-18 éves korosztály beilleszkedési, magatartási, szocializációs problémáinak a kezelése. A jelenlegi gyermekvédelmi rendszerben nincs biztosítva ezen korosztály számára a megfelelő szolgáltatásokkal támogatott háttér.

Bár az elmúlt években sokat javult a kerületi gyermekvédelmi tevékenység, de még sok feladat áll előttünk. Az elkövetkezendő időszakban is erősíteni kell a területen dolgozó szakemberek közötti együttműködést; szakmai ismereteik bővítésére folyamatos képzésekre, előadásokra van szükség.

Az elkövetkezendő időszakra meghatározott feladatok között a már korábban eltervezett, de meg nem valósult; illetve az Éves Gyermekvédelmi Tanácskozáson elhangzottak szerepelnek.

Feladat meghatározása	Határidő	Felelős	Forrás
Pszichológiai szolgáltatás megerősítése, kiterjesztése a sérült gyermekekre	2011. december 31.	Nevelési Tanácsadó Bárka	költségvetés
Átmeneti elhelyezés 0-3 éves korosztály számára	2011. december 31.	Bárka Humán Iroda	költségvetés
A kerület több pontján szabadidős klubok kialakítása	2012. december 31.	Bárka	költségvetés, pályázat
A gyermekvédelmi jelzőrendszer részére közös informatikai adatbázis létrehozása	2012. december 31.	Humán Iroda	költségvetés